

Diyarbakır'da farklı meslek gruplarında serviks kanseri tarama sıklığı ve bilgi düzeyi; 2007*

The frequency of and knowledge about cervical screening among different professional groups in Diyarbakır; 2007

Yeter Durgun Ozan¹, Melikşah Ertem²

Özet

Amaç: Farklı meslek grupları ve eğitim düzeylerindeki kadınların, serviks kanserinin risk faktörleri ve belirtilerine ilişkin bilgi, tutum ve davranışlarını değerlendirmek, serviks kanseri erken tanısı için Pap smear yaptırma sıklıklarını belirlemektir.

Yöntem: Bu kesitsel araştırmada, farklı meslek gruplarından 15–65 yaş arası kadınları ele aldık; araştırma evreni, Diyarbakır il merkezinde görev yapan kadın öğretmenler, polisler, avukatlar, Dicle Üniversitesi son sınıf kız öğrencileri ile Yeni Kapı Sağlık Ocağı bölgesinde oturan ev kadınları idi. Araştırmanın örneklemi ise 350 ev kadını, 200 öğretmen, 91 polis, 66 avukat ve 300 öğrenci, toplam 1,007 kadından oluştu. Veriler bilgisayar ortamında yüzdelik ve ki-kare testi ile değerlendirildi.

Bulgular: Kadınların %10.6'sı Pap smear yaptırmıştı; meslek grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardı ($p<0.05$). %19.7'i ile en çok polisler, %7.5 ile en az avukatlar Pap smear yaptırmıştı. Kadınların %41.3'ü hayat boyunca en az bir kez Pap smear yaptırmak gerektiğini, %50.9'u düzenli aralıklarla Pap smear yaptırılması gerektiğini belirttiler.

Sonuç: Pap smear yaptırınların oranı düşüktü. Kadınların çok küçük bir kısmı düzenli olarak Pap smear yaptırıyordu. Pap smear yaptırma sıklığı meslek gruplarına göre değişiyordu. Yüksek okul mezunlarının bile Pap smear yaptırmamış olmaları, toplumun bu konuda yaygın olarak bilgilendirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Anahtar sözcükler: Serviks kanseri, Pap smear, meslek grupları.

Summary

Objective: The aim of this cross-sectional study was to assess the knowledge, attitude and behaviour of women from different occupational groups and different educational backgrounds related to risk factors and symptoms of cervical cancer and to determine the frequency of Pap smear screening as an early diagnostic method.

Methods: The universe of the study were women between 15 to 65 years of age living in Diyarbakir district; policewomen, female attorneys, graduating senior female students of Dicle University and all the housewives living in the vicinity of Yeni Kapi Health Center. The sampling of the study covered a total of 1,007 women; 350 housewives, 200 teachers, 91 policewomen, 66 female attorneys and 300 students. Data were evaluated by using percentages and chi-square test in digital environment.

Results: %10.6 of the women stated that they had had Pap smears. There were significant differences between different groups of profession ($p<0.05$). %19.7 of policewomen had Pap smear test, while only %7.5 of female attorneys had it. %41.3 of the women expressed that they should have a Pap smear test at least once during their life time, and %50.9 of them stated that they should have Pap smear test with regular intervals.

Conclusions: The Pap smear screening rate was low and only a small group had the test regularly. The difference among occupational groups in terms of Pap smear screening was significant. Considering the fact that even university graduates had not been screened, the need of extensive education about the need of Pap smear screening in this research district is of utmost importance.

Key words: Cancer of the cervix, Pap smear, occupational groups.

Kadınlarda, serviks kanseri, meme kanserinden sonra ikinci en yaygın kanser türüdür. WHO, halen, dünyada iki milyondan fazla kadında serviks kanseri olduğunu tahmin etmektedir. Her yıl

470,600 yeni serviks kanseri tanısı konmakta, 233,400 kadın bu nedenle hayatını yitirmektedir.^[1] Bu ölümlerin %80'i gelişmekte olan ülkelerde meydana gelmektedir.

*Dicle Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi–2007, Diyarbakır. XI. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi'nde poster bildirisi olarak sunulmuştur (Denizli, 2007)

¹⁾ Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Araş. Gör., İzmir

²⁾ Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Prof. Dr., Diyarbakır

Türkiye’de de serviks kanseri kadınların hayatını tehdit etmektedir. 2003 yılı Sağlık Bakanlığı verilerine göre kadınlarda en çok görülen on kanser arasında serviks kanseri de yer almaktadır.^[2]

American Cancer Society (ACS) yaygın Pap smear uygulamasının son birkaç onyılıda serviks kanseri mortalitesini %70 oranında düşürdüğünü belirlemiştir. Japonya’da Pap smear taramasının mortaliteyi %65 oranında azalttığı bildirilmiştir.^[3]

Pap smear testi ile serviks kanserinin öncül (pre-malign) lezyonları saptanabilir. CIN veya SIL olarak adlandırılan bu lezyonların tespiti ve tedavisi ile serviks kanserinin gelişimi önlenir.

ACS’nin Pap smear yapılmasını önerdiği yaşlar ve süreler aşağıda gösterilmiştir:

- Cinsel aktivite başladıktan 3 yıl sonra veya en geç 21 yaşına kadar Pap smear testi düzenli olarak her yıl yapılmalıdır.
- 30 yaşına kadar 3 normal Pap smear testi olanlarda test, 2-3 yılda bir yapılabilir.
- Risk faktörleri (HIV taşıyıcılığı, bağışıklık yetersizliği) olanlarda test her yıl yapılmalıdır.
- 70 yaş ve üzeri düzenli yapılan 3 Pap smear testinin sonucu normal olan ve son on yılda anormal Pap smear testi olmayan kadın isterse test yaptırmayabilir. Serviks kanseri olan ya da ciddi risk altında olanlar düzenli test yaptırmayı sürdürmelidir.

Total histerektomi olanların test yaptırmalarına gerek yoktur. Ancak subtotal histerektomi ertesinde Pap smear testi sürdürülmelidir.^[3]

Serviks kanserinin erken tanısında önem taşıyan Pap smear testinin önemini fark edilmesini sağlamak önemli bir halk sağlığı müdahalesi olabilir.

Bu araştırmanın amaçları;

1. Diyarbakır ilinde farklı meslek ve eğitim düzeyinden 15-65 yaş arası kadınların serviks kanseri

risk faktörleri ve belirtilerine ilişkin bilgi, tutum ve davranışlarının değerlendirilmesi

2. Serviks kanseri erken tanı yöntemi Pap smear testinin yaptırma sıklığının belirlenmesidir.

Gereç ve Yöntem

Araştırma Diyarbakır ili merkezinde çeşitli meslek gruplarından kadınlarda yapılmıştır. İlin kadın nüfusu 741,637 kent nüfusu 1,179,992’dir. Araştırma beş farklı gruba; ev kadını, öğretmen, polis, avukat ve üniversite son sınıf öğrencilerini kapsamaktadır.

Bu kesitsel çalışma serviks kanseri ile ilgili davranışların bir meslek grubundan diğerine değişip değişmediğini irdelemiştir. Tanımlayıcı bilgilerin (medeni durum, doğurganlık öyküsü, öğrenim durumu, sosyal güvence, ilk adet yaşı, evlenme yaşı) yanı sıra, Pap smear yaptırmadıkları ve Diyarbakır Kanser Tarama Merkezi’ni (DKETEM) bilip bilmedikleri sorulmuştur.

Farklı meslek gruplarından 15-65 yaş arası kadınları ele alan araştırmanın evreni il merkezinde görevli kadın öğretmenlerin, polislerin, avukatların, Dicle Üniversitesi son sınıf kız öğrencilerin ve Yeni Kapı Sağlık Ocağı bölgesinde oturan ev kadınlarının tümüdür.

Bu meslek gruplarının nüfusları birbirinden farklıdır. Seçilen meslek gruplarında kadınların tamamına ulaşılmaya çalışılmış, sınırlı olanaklar nedeniyle gerçekleşme yüzdeleri çok düşük kalmıştır.

Toplam 1,007 kadına anket uygulanmış, Diyarbakır’ı temsil etmemekle birlikte konu hakkında önemli ip uçları sağlayabilecek bir örnekleme ulaşılmıştır. **Tablo 1** incelenen meslek gruplarını ve ulaşılma yüzdelerini vermektedir.

Bu çalışma Diyarbakır il merkezinde yapılmıştır. Yeni Kapı Sağlık Ocağı bölgesinde oturan ve her hangi bir nedenle sağlık ocağına başvuran 350 kadına; tesadüfi örnekleme yöntemiyle Diyarbakır il Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı 200 ilköğretim ve orta öğretim öğretmenine; Emniyet Müdürlüğünde görev yapan 91 kadın polise; Baroya

Tablo 1. Diyarbakır ilinde araştırmaya alınan farklı meslek gruplarında olan kadınların, meslek gruplarına göre dağılımları

Meslek grupları	Evren		AGY*	AAKS*
Ev Kadını	Yenikapı Sağlık Ocağı bölgesindeki 15-65 yaş arası kadınlar	6,853	%5	350
Öğretmen	Diyarbakır kent merkezindeki 15-65 yaş arası kadın öğretmenler	2,579	%8	200
Polis	Diyarbakır kent merkezindeki 15-65 yaş arası kadın polisler	181	%50	91
Avukat	Diyarbakır kent merkezindeki 15-65 yaş arası kadın avukatlar	110	%60	66
Öğrenci	Dicle Üniversitesi’ndeki son sınıf kız öğrencileri	1,033	%29	300
Toplam		10,756	%9	1,007

*1997-2002 yıllarındaki literatür özetleri, haberler ve editöre mektupların içeriğine ulaşamadığından ilgili alan belirlenmemiştir.

kayıtlı 66 kadın avukata; Dicle Üniversitesindeki sağlık dışı bir yüksek okulda okuyan son sınıf öğrencisi 300 kız öğrenciye anket uygulandı. Kadınlarla yüz yüze görüşme yapıldı, İl Sağlık Müdürlüğü'nden temin edilen broşürlerle serviks kanseri erken tanısı ile ilgili bilgi verildi.

Araştırma için gerekli izin, Dicle Üniversitesi Bilimsel Etik İnceleme Komitesi'nin onayı ve kadınların bilgilendirilmiş sözlü onamları alındı. Soru formu için bilgisayarda veri tabanı oluşturuldu, frekans tabloları, yüzdelere hesaplandı. Meslek grupları arasında Pap smear yapma bakımından fark olup olmadığı ki-kare analizi ile test edildi.

Bulgular

Bin yedi kadının %2.1'i 19 ve altı, %32.9'u 20-24, %25.3'ü 25-29, %14.0'ı 30-34, %10.1'i 35-39, %6.7'si 40-44, %4.6'sı 45-49, %4.4'ü 50 yaş ve üzerinde idi (Tablo 2).

Ev kadınları ile polis, avukat ve öğrencilerin yaş grupları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıydı ($p<0.05$). Kadınların %54.2'si evli, %43.5'i bekarı. Medeni durumları arasında fark saptandı ($p<0.05$). İlk adet yaşı %20.05'inde 12 yaş ve altı, %58.0'ında 13-14 yaş arası, %27.1'inde 15 yaş ve üzerinde idi. Ev hanımları ile öğretmenler ve polisler arasında fark saptandı ($p<0.05$). Ev kadınlarının %58.3'ü 18 yaş ve altında evlenmişlerdi. Ev kadınları ile diğer meslek grupları arasında ilk evlenme yaşı bakımından fark istatistiksel olarak anlamlı idi ($p<0.05$). Kadınların %48.1'i hiç gebe kalmamıştı, %12.8'i 5'ten fazla kez gebe kalmıştı. Ortalama gebelik sayısı ev kadınlarında 4.2 (± 3.4), öğretmenlerde 1.5 (± 1.5), polislerde 1.4 (± 1.0), avukatlarda 1.0 (± 1.4) idi. Ev kadınları ile öğretmen, polis, avukat ve öğrencilerin gebelik sayıları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıydı ($p<0.05$).

Ev kadınlarının %11.2'si okur-yazar değildi; %9.7'si lise mezunuydu. Polislerin %49.5'i lise mezunu, öğretmen

Tablo 2. Farklı meslek gruplarındaki kadınların bazı tanımlayıcı özellikleri (Diyarbakır 2007)*

Yaş grubu	Ev kadını	Öğretmen	Polis	Avukat	Öğrenci	Toplam
≤19	21 (6.0)					21 (2.1)
20-24	55 (15.7)	10 (5.0)	2 (2.2)	17 (25.8)	247 (82.3)	331 (32.9)
25-29	71 (20.3)	71 (35.5)	46 (50.5)	14 (21.2)	53 (17.7)	255 (25.3)
30-34	46 (13.1)	46 (23.0)	30 (33.0)	19 (28.8)		141 (14.0)
35-39	52 (14.9)	31 (15.5)	8 (8.8)	11 (16.7)		102 (10.1)
40-44	38 (10.9)	27 (13.5)	1 (1.1)	1 (1.5)		67 (6.7)
45-49	29 (8.3)	11 (5.5)	4 (4.4)	2 (3.0)		46 (4.6)
≥50	38 (10.9)	4 (2.0)		2 (3.0)		44 (4.4)
Medeni durum						
Evli	274 (78.3)	146 (73.0)	85 (93.4)	35 (53.0)	6 (2.0)	546 (54.2)
Bekar	55 (15.7)	52 (26.0)	6 (6.6)	31 (47.0)	294 (98.0)	438 (43.5)
Dul	21 (6.0)	2 (1.0)				23 (2.3)
İlk adet yaşı						
≤12	79 (22.6)	52 (26.0)	6 (6.6)	12 (18.2)	57 (19.0)	206 (20.5)
13-14	176 (50.3)	121 (60.5)	51 (56.0)	35 (53.0)	201 (67.0)	584 (58.0)
≥15	95 (27.1)	27 (13.5)	34 (37.4)	19 (28.8)	42 (14.0)	217 (21.5)
İlk evlenme yaşı[†]						
≤18	204 (58.3)	2 (1.0)		1 (1.5)		207 (20.6)
19-23	77 (22.0)	50 (25.0)	47 (51.6)	13 (19.7)	5 (1.7)	192 (19.1)
≥24	14 (4.0)	96 (48.0)	38 (41.8)	21 (31.8)	1 (0.3)	170 (16.9)
Gebelik sayısı						
0	68 (19.4)	70 (35.0)	17 (18.7)	32 (48.5)	297 (99.0)	484 (48.1)
1-2	60 (17.1)	81 (40.5)	63 (69.2)	25 (37.9)	3 (1.0)	232 (23.0)
3-4	64 (18.3)	40 (20.0)	11 (12.1)	6 (9.1)		121 (12.0)
≥5	158 (45.1)	9 (4.5)		3 (4.5)		170 (16.9)
Sigara içme durumları[‡]						
Hiç içmez	219 (62.6)	107 (53.5)	62 (68.1)	45 (68.2)	228 (76.0)	661 (65.6)
Ara sıra	44 (12.6)	35 (17.5)	7 (7.7)	8 (12.1)	39 (13.0)	133 (13.2)
Günlük	54 (15.4)	25 (12.5)	13 (14.3)	7 (10.6)	13 (4.3)	112 (11.1)
Ağır	33 (9.5)	33 (16.5)	9 (9.9)	(9.0)	20 (6.7)	101 (10.0)

*n (%) Yüzdelere meslek grupları içinde alınmıştır. [†]Evli, olmayan 438 kadın çıkarılmıştır. [‡]Günde 1-10 sigara içenler günlük içici, 10 ve daha fazla içenler ağır içici olarak alınmıştır.

Tablo 3. Kadınların serviks kanserinden korunma ile ilgili davranışlarının farklı meslek gruplarına göre dağılımı (Diyarbakır 2007)*

	Meslek grupları					
	Ev kadını	Öğretmen	Polis	Avukat	Öğrenci	Toplam
Vajinal muayene olanlar α	179 (51.1)	115 (57.5)	55 (60.4)	23 (34.8)	1 (0.3)	373 (37.0)
Pap smear yaptıranlar β	50 (14.2)	33 (16.5)	18 (19.7)	5 (7.5)	1 (0.3)	107 (10.6)
En son ne zaman Pap smear yaptırdıkları (Pap smear yaptırmayanlar çıkarılmıştır n=900)						
12 ay ve altı	19 (38.0)	18 (54.5)	7 (38.9)	4 (80.0)	1 (100.0)	49 (45.8)
13-24 ay arası	13 (26.0)	8 (24.2)	3 (16.7)			24 (22.4)
25-36 ay arası	4 (8.0)	3 (9.1)	3 (16.7)			10 (9.3)
37 ve üzeri	14 (28.0)	4 (12.1)	5 (27.8)	1 (20.0)		22 (22.4)
Pap smear yaptırma durumları						
Hiç yaptırmayan	300 (85.7)	167 (83.5)	73 (80.2)	61 (92.4)	299 (99.7)	900 (89.3)
En az bir kez Pap smear yaptıran	45 (12.9)	26 (13.0)	15 (16.5)	3 (4.5)		89 (8.8)
Düzenli Pap smear yaptıran	5 (1.4)	7 (3.5)	3 (3.3)	2 (3.1)	1 (0.3)	18 (1.9)
Toplam	350 (34.8)	200 (19.9)	91 (9.0)	66 (6.6)	300 (29.8)	1007 (100.0)

*n (%) Yüzdeler meslek grupları içinde alınmıştır. α : p<0.05, β : p<0.05

men ve avukatların tümü yüksek okul mezunu, öğrencilerin tümü üniversite son sınıf öğrencisiydi.

Tablo 3'te ev kadını, öğretmen, polis, avukat ve öğrencilerin, Pap smear yaptırmaya sıklıkları ve en son ne zaman yaptırdıkları gösterilmiştir. Kadınların %37.0'ı daha önce vajinal muayene olmuştu. Meslek grupları arasında vajinal muayene yaptırmaya bakımından fark saptanamadı (p<0.05).

Kadınların %10.6'sı Pap smear yaptırmışlardı, meslek grupları arasında istatistiksel fark vardı (p<0.05). Yüzde 19.7 ile en çok polisler, %7.5 ile en az avukatlar Pap smear yaptırmıştı. Kadınların %89.3'ü hayatları boyunca hiç Pap smear yaptırmamış, çok küçük bir kısmı (%1.9) ise düzenli aralıklarla Pap smear yaptırmışlardı.

Tablo 4 ev kadını, öğretmen, polis, avukat ve öğrencilerin, serviks kanserinden korunma ile ilgili tutumlarının dağılımını göstermektedir. Kadınların %41.3'ü hayat boyunca en az bir kez Pap smear yaptırmak gerektiğini, %50.9'u düzenli aralıklarla yaptırılması gerektiğini belirttiler.

Kadınların %76.2'si erken tanı ile serviks kanserinden ölümün önlenebileceğini belirtti, %12.0'si Diyarbakır'daki KETEM (Kanser Erken Teşhis ve Eğitim Merkezi) varlığından haberdardı.

Tartışma

Servikal kanser taraması ülkemizde ücretsiz Pap smear ile yapılmaktadır. Araştırmamızın yapıldığı Diyarbakır'da birinci basamak sağlık kuruluşu KETEM'in yanı sıra pek çok merkez Pap smear yapmaktadır. Eğitim düzeyinin düşüklüğünün sağlık hizmetlerinin kullanımını olumsuz yönde etkilediği bilinir.

Serviks kanseri tarama programını etkileyen başlıca sosyal faktörler eğitim ve gelir düzeyidir.^[4,5] Bu çalışma, eğitim düzeyi düşük ve yüksek okul mezunu kadınların servikal kanser taramasına katılımını incelenmiş, yüksek okul mezunlarında bile katılımın yetersizliğini saptamıştır. Araştırmanın daha ilginç bir sonucu, avukatlardaki katılımın, düşük eğitim düzeyine sahip ev kadınlarından daha düşük olmasıdır.

Dünyanın pek çok yerinde servikal tarama programlarına katılım bizim sonuçlarımızın çok üzerindedir. 570 kadını yapılan bir çalışmada kadınların %81'i son üç yıl içinde Pap smear test yaptırdığını belirtmişti.^[6] 519 olgulu bir çalışmada kadınların %76.1'i son üç yıl içinde, %49.5'i ise son bir yıl içinde Pap smear yaptırmıştı.^[7]

Vietnam'da kadınların %67'sinin daha önce, %89'unun ise son bir yıl içinde,^[8] New York'ta %67'sinin son yıllarda, %13'ünün son bir yılda,^[9] Tayvan'da %40'ının daha önce, %14'ünün ise son bir yıl içinde yaptırdığı bildirilmiştir.^[10]

Bulgularımızın çok üzerindeki Pap smear sıklıkları yanında daha düşük olanlar da vardır: Nijerya'da hemşirelerin %5.7'si,^[11] sağlık çalışanlarının %9.0'u^[12] ülkenin en büyük kenti İbadan'da nüfusun %81.5'i cinsel yönden aktif olan üniversite öğrencilerinin %8.3'ü,^[13] Uganda'da sağlık çalışanlarının %13'ü Pap smear taraması yaptırmıştı.^[14] Gelişmekte olan ülkelerde sağlık çalışanlarının dahi tarama programına katılımı düşüktür.

Kadınlara sağlık hizmeti sunan her merkezde Pap smear ile ilgili duyarlılığın geliştirilmesi gerekmektedir. Hekimlerin tarama programına katılım için her fırsatı değerlendirilmesi Pap smear yaptıran kadın sayısını arttıracak böylelikle servikal kanser ölümleri azalabilecektir. Servikal kanser taramalarında hekim ya da sağlık çalışanları

Tablo 4. Kadınların meme ve serviks kanserinden korunma ile ilgili değer ve tutumlarının farklı meslek gruplarına göre dağılımı (Diyarbakır 2007)*

	Meslek grupları					
	Ev kadını	Öğretmen	Polis	Avukat	Öğrenci	Toplam
Pap smear yaptırma ile ilgi tutumlar						
Yaptırmaya gerek yok	44 (12.6)	8 (4.0)	6 (6.6)	4 (6.1)	16 (5.3)	78 (7.7)
En az bir kez yaptırılmalı	180 (51.4)	59 (29.5)	30 (33.0)	26 (39.4)	121 (40.3)	416 (41.3)
Sık sık düzenli aralıklarla yaptırılmalı	121 (34.6)	129 (64.5)	52 (57.2)	34 (51.5)	152 (50.7)	488 (48.4)
Düzenli ama uzun aralıklarla yaptırılmalı	5 (1.4)	4 (2.0)	3 (3.3)	2 (3.0)	11 (3.7)	25 (2.5)
Taramanın erken tanı ile serviks kanseri ölümlerini önlediğini bilenler						
Doğru cevap veren	237 (67.7)	117 (88.5)	61 (67.0)	53 (80.3)	239 (79.7)	767 (76.2)
Diyarbakır KETEM'nin yerini bilenler						
Bilenler	41 (11.7)	41 (20.5)	4 (4.4)	11 (16.7)	24 (8.0)	121 (12.0)
Toplam	350 (34.8)	200 (19.9)	91 (9.0)	66 (6.6)	300 (29.8)	1007 (100.0)

*n (%)

nının teşviki oldukça önemlidir. Çalışmamızda kadınların %37'si şimdiye kadar en az bir kez vajinal muayene olduğunu belirtmiş ancak smear yaptıranlar bu sayının üçte biri düzeyinde kalmıştır.

Çalışma, kadınların kanser tarama programlarına yeterince katılmadıkları, sağlık personelinin de bu konuda yeterince çaba göstermediği düşüncesini doğurmuştur.

İncelediğimiz kadınların büyük bir kısmı Pap smear ile ilgili olumlu görüşe sahiptir. Pek çoğu kanser taramasının sık sık ve düzenli aralıklarla yapılması gerektiğini düşünmektedir. Ancak harekete geçmek için motivasyonları yetersizdir.

Çalışma kapsamına alınan kadınların yalnızca %12'si Diyarbakır'da KETEM'in var olduğunu ve yerini bildiğini belirtti. Merkezin yeterince tanıtılmadığı anlaşılmaktadır. Bu merkezin tanıtılması, adresinin duyurulması kanser tarama programına önemli katkı sağlayacaktır.

Sonuç

1. Pap smear yaptıranların oranı düşüktü; kadınların çok küçük bir kısmı düzenli olarak Pap smear yaptırıyordu. Pap smear yaptırmaya bakımdan meslek grupları arasında fark saptadık. Yüksek okul mezunlarının bile Pap smear testi yaptırmamış olması toplumun konuyla ilgili geniş çaplı bilgilendirmeye ihtiyaç duyduğunu ortaya koymaktadır.
2. Pap smear taraması için fırsatların yeterince değerlendirilmediği izlenimini edindik. Tüm sağlık çalışanlarının servikal kanser taraması konusunda duyarlılığı sağlanmalı, temas edilen her kadına servikal kanser tarama testi yaptırılması önerilmelidir.

3. Kadınlar, Pap smear yaptırmaya konusunda olumlu görüşe sahiptir. Ancak birinci basamak Kanser Erken Teşhis ve Eğitim Merkezi'nden haberdar olmadıkları saptanmıştır. Kadınların servikal kanser tarama testi ile ilgili görüşlerini, katılımı engelleyen faktörleri ve sağlık çalışanlarının görüşlerini toplayan ayrıntılı araştırmalar yapılmalıdır. Kanser tarama merkezleri tanıtılmalıdır.

Kaynaklar

1. Cervical Cancer Screening in Developing Countries. Report of WHO Consultation. Epidemiological Status of Cervical Cancer'de. Geneva, WHO, 2002;3.
2. Sağlık Bakanlığı Kanser İstatistikleri 2005. <http://www.saglik.gov.tr> adresinden 25.10.2010 tarihinde erişilmiştir.
3. American Cancer Society Guidelines for the Early Detection of Cancer 2010. <http://www.cancer.org/Healthy/FindCancerEarly/CancerScreeningGuidelines/american-cancer-society-guidelines-for-the-early-detection-of-cancer> adresinden 25.10.2010 tarihinde erişilmiştir.
4. Lin SJ. Factors influencing the uptake of screening services for breast and cervical cancer in Taiwan. *J R Soc Health* 2008;128:327-34.
5. Schumacher MC, Slattery ML, Lanier AP ve ark. Prevalence and predictors of cancer screening among American Indian and Alaska native people: the EARTH study. *Cancer Causes Control* 2008;19:725-37.
6. Green E, Freund KM, Posner MA, David MM. Pap smear rates among Haitian immigrant women in Eastern Massachusetts. *Public Health Rep* 2005;120:133-9.
7. Risendal B, De Zapien J, Fowler B, Papenfuss M, Giuliano A. Pap smear screening among urban Southwestern American Indian women. *Prev Med* 1999;29:520-8.
8. Ho V, Yamal JM, Atkison EN, Basen EK, Tortolero LG, Follen M. Predictors of breast and cervical screening in Vietnamese women in Harris County, Houston, Texas. *Cancer Nurs* 2005;28:119-29.
9. Islam N, Kwon SC, Senier R, Kathuri N. Breast and cervical cancer screening among South Asian women in New York City. *J Immigr Minor Health* 2006;8:211-21.
10. Wang PD, Lin RS. Sociodemographic factors of Pap smear screening in Taiwan. *Public Health* 1996;110:123-7.

11. Udige GO. Knowledge, attitude and practice of cervical cancer screening (Pap smear) among female nurses in Nnewi, South Eastern Nigeria. *Niger J Clin Pract* 2006;9:40-3.
12. Ayna SE, Oshi DC, Nwosu SO, Ayna AE. Knowledge, attitude and practice of female health professional regarding cervical cancer and Pap smear. *Niger J Med* 2005;14:238-6.
13. Ayinde OA, Omigbodun AO, Ilesanmi AO. Awareness of cervical cancer, Papanicolau's smear and its utilisation among female undergraduates in Ibadan. *Afr J Report Health* 2004;8:80-68.
14. Mutyaba T, Mmiro FA, Weiderpass E. Knowledge, attitudes and practices on cervical cancer screening among the medical workers of Mulago Hospital, Uganda. *BMC Med Educ* 2006;6:1-4.

Geliş tarihi: 27.10.2010

Kabul tarihi: 04.04.2011

Çıkar çakışması:

Çıkar çakışması bildirilmemiştir.

İletişim adresi:

Araş. Gör. Yeter Durgun Ozan

Dokuz Eylül Üniversitesi

Hemşirelik Yüksekokulu

İnciraltı, İzmir

e-posta: yeter.ozan@deu.edu.tr